

Το προοίμιο(στ. 1-7)

[Οι στίχοι 1-7 αποτελούν το προοίμιο της Ιλιάδας, δηλαδή τον πρόλογο, του έπους. Το προοίμιο αποτελεί κοινό χαρακτηριστικό όλων των επικών ποιημάτων, επομένως όλα παρουσιάζουν την ίδια δομή.]

Δομικά μέρη προοιμίου

1. **Επίκληση στη Μούσα:** ο ποιητής καλεί τη Μούσα να διηγηθεί τα γεγονότα.
2. **Διήγηση:** η υπόθεση του έπους με πολύ λίγα λόγια.
3. **Παράκληση:** ο ποιητής ζητά από τη Μούσα να αρχίσει τη διήγησή της από όποιο σημείο θέλει.

Δομικά μέρη Ιλιάδας

Επίκληση : στ. 1

Διήγηση: στ. 2-5

Παράκληση : τυπικά παράκληση δεν υπάρχει αν και η χρονική αφετηρία της αφήγησης είναι οι στ. 6-7 .

❖ *Ο λειτουργικός ρόλος του Προοιμίου*

Με το προοίμιο ο ποιητής:

Επικαλείται τη Μούσα να τον βοηθήσει στο δύσκολο έργο του ψάλλε Θεά. Η θεά στην οποία γίνεται επίκληση είναι η Καλλιόπη, η Μούσα της επικής ποίησης, η πρώτη και η πιο σεβαστή από τις εννέα.

Δηλώνει επιγραμματικά το θέμα του έπους : ο θυμός του Αχιλλέα και οι συνέπειές του. Η πρώτη λέξη του προοιμίου (μῆνιν) ορίζει το θέμα του έπους, το οποίο πηγάζει από τον συναισθηματικό κόσμο του ήρωα:

πρόκειται για τον θυμό του Αχιλλέα. Στο έπος η λέξη μῆνις χρησιμοποιείται μόνο για θεούς. Η μοναδική φορά που χρησιμοποιείται για άνθρωπο είναι η περίπτωση του Αχιλλέα και αυτό γιατί ο θυμός του Αχιλλέα ξεπερνά τα ανθρώπινα όρια, είναι θεϊκός.

Μας παρουσιάζει τους πρωταγωνιστές του έργου.

Αρνός, Έξυπνα και Εύκολα!

Μας δίνει τον ρόλο θεών και ανθρώπων : οι θεοί επεμβαίνουν στα ανθρώπινα πράγματα και επηρεάζουν τις εξελίξεις όπως παραδείγματος χάριν η οργή του θεού Απόλλωνα στο στρατόπεδο των Αχαιών ως απάντηση στην ασεβή στάση του Αγαμέμνονα σε ένα σεβαστό πρόσωπο όπως ο ιερέας Χρύσης.

Το επεισόδιο με την ικεσία του Χρύση (στ. 8-53)

► Ο λόγος του Χρύση είναι ήπιος , ώστε οι λέξεις που χρησιμοποιεί είναι σοφά επιλεγμένες. Το ρήμα **ευλαβούμαι** στον στ. 21 έχει τη σημασία του « σέβομαι» αλλά και «φοβάμαι» , ενώ δεν είναι τυχαίος και ο χαρακτηρισμός του Αχιλλέα ως **μακροβόλου τοξευτή**, που πλήττει τα θύματά του με τα βέλη του από μακριά.

► Στον ήπιο λόγο του Χρύση αντιπαρατίθεται ο σκληρός λόγος του Αγαμέμνονα με τον προσβλητικό τόνο.

► Αντίδραση των Αχαιών: Οι Αχαιοί αντιδρούν μετά το λόγο του Χρύση και ζητούν να γίνει δεκτό το αίτημά του, ωστόσο μετά τον λόγο του Αγαμέμνονα μένουν βουβοί μπροστά στην απροκάλυπτη περιφρόνηση που δείχνει ο αρχιστράτηγός τους απέναντι στον γέροντα ιερέα, χωρίς να αντιδρούν.

- ❖ **Ανθρωπομορφισμός των θεών:** οι ομηρικοί θεοί παρουσιάζονται με ανθρώπινες ιδιότητες και συμπεριφορές, όπως φαίνεται και από τον Απόλλωνα, που οργίστηκε με τον Αγαμέμνονα. (στ. 45-50)
- ❖ **Το ηθικό σχήμα άτη – ύβρη-νέμεση-τίση :** το βλέπουμε στο επεισόδιο με τον Χρύση και τον Αγαμέμνονα. Η άτη είναι η τύφλωση του νου που οδηγεί στην ύβρη δηλαδή στην αλαζονεία (Αγαμέμνονας) και αυτή με τη σειρά της φέρνει τη νέμεση δηλαδή

την οργή των θεών που καταλήγει στην τίσση, την τιμωρία του του υβριστή.

Χαρακτηρισμός προσώπων

Χρύσης : Είναι ο ιερέας του Απόλλωνα και ως ένας δύστυχος πατέρας φτάνει ικέτης στο στρατόπεδο των Αχαιών. Για να κερδίσει την εύνοιά τους και να πετύχει την ελευθερία της κόρης του, προσφέρει πλουσιοπάροχα λύτρα, απευθύνεται με κολακευτικούς χαρακτηρισμούς στους Αχαιούς *γενναιόκαρδοι Αχαιοί* και εύχεται επιτυχή έκβαση των στρατιωτικών τους επιχειρήσεων (γεγονός που υπογραμμίζει την τραγική του θέση, αφού η πατρίδα του ήταν σύμμαχος της Τροίας) . Η όλη του στάση χαρακτηρίζεται από ταπεινοφροσύνη, ευγένεια και ηρεμία. Τέλος, όντας πληγωμένος από την έκβαση των γεγονότων και πονώντας για την τύχη της κόρης του, προσεύχεται για την παραδειγματική τιμωρία των Αχαιών.

Αγαμέμνονας: Παρουσιάζεται ως ένα πρόσωπο το οποίο απαντά προσβλητικά απέναντι στον ιερέα ικέτη φτάνοντας στο σημείο να τον απειλήσει. Η στάση του αυτή δείχνει αλαζονεία και αποτελεί ασέβεια , αφού οι ικέτες ήταν πρόσωπα υπό την προστασία του Δία. Επίσης φέρεται με σκληρότητα και απανθρωπιά αφού μένει ασυγκίνητος μπροστά στον πατέρα της Χρυσίδας αλλά σκέφτεται με αλαζονεία αφού δεν υπολογίζει καθόλου τη γνώμη του στρατεύματος.

Στοιχεία τεχνικής

- ❖ Ο πιο φυσικός τρόπος για να αφηγηθεί κάποιος μια ιστορία είναι να παρουσιάσει τα γεγονότα σύμφωνα με τη χρονική τους σειρά. Ο Όμηρος όμως πρωτοτυπεί ξεκινώντας, την αφήγησή του όχι από την αρχή αλλά από ένα καίριο γεγονός, δηλαδή τον θυμό του Αχιλλέα. Η τεχνική αυτή είναι γνωστή με τον λατινικό όρο **in media res**, δηλαδή ότι η αφήγηση αρχίζει από την μέση του έργου.

- ❖ Στους στ. 2- 4 έχουμε **προειδοποίηση** για όσα πρόκειται για να ακολουθήσουν ως συνέπεια του θυμού του Αχιλλέα.
- ❖ Στον στ. 14. έχουμε **προοικονομία** καθώς η περιγραφή των συμβόλων προοικονομεί την τιμωρία του Αγαμέμνονα.
- ❖ Στους στ. 8- 9 έχουμε το σχήμα **υποφοράς- ανθυποφοράς**. Με την ερώτηση του ποιητή στον στ. 8 κεντρίζει το ενδιαφέρον του θεατή.
- ❖ Στους στ. 44- 53 έχουμε τη σκηνή όπου ο τοξευτής Απόλλωνας κατεβαίνει από τον Όλυμπο και με τα βέλη του πλήττει το στρατόπεδο των Αχαιών. Στη σκηνή αυτή κυριαρχούν **εικόνες** κυρίως οπτικές π.χ. η κάθοδος του θεού, η εικόνα που πλησιάζει το στρατόπεδο, και δευτερευόντως ακουστικές π.χ. ο ήχος από τα βέλη που βροντούν μέσα στη φαρέτρα, ο ήχος από το τόξο.
- ❖ Στ. 48 η **παρομοίωση** του θεού με τη νύχτα *ο χολωμένος και όμοιαζε την νύκτα*.
- ❖ Στ. 51- 52 παρατηρείται **κλιμάκωση** στην εξέλιξη του λοιμού, που αντιστοιχεί στην πραγματική πορεία του: η ασθένεια προσβάλλει πρώτα τα ζώα και μετά τους ανθρώπους. Από την άλλη άποψη η κλιμάκωση προχωράει από τα πιο ασήμαντα (σκύλοι, μουλάρια) στα πιο σημαντικά (άνθρωποι). Στο σημείο αυτό έχουμε τον **«νόμο των τριών»** .
- ❖ Στην συγκεκριμένη ενότητα υπάρχουν αρκετές **αντιθέσεις**.
 1. Ο ήπιος λόγος του Χρύση – Ο σκληρός λόγος του Αγαμέμνονα.
 2. Οι κρυμμένες απειλές του ιερέα για τιμωρία – Οι φανερές απειλές του Αγαμέμνονα.
 3. Η γνώμη των Αχαιών να σεβαστούν τον ιερέα και να δεχτούν το αίτημά του – Η άρνηση του Αγαμέμνονα.
 4. Ο θόρυβος της θάλασσας – Ο βουβός πόνος του Χρύση.
 5. Η παρομοίωση του Απόλλωνα με τη νύχτα – Η συνηθισμένη λαμπρότητα του Θεού.